

16. Zaterdag, 28 Maart 1998

Vertaling van :16.Saturday, March 28, 1998
Door Corrie W. Moerman van Leeuwen

Sinds Murray en Carol mijn memoires hebben gepresenteerd op Moederdag 2001 hebben sommige van de kinderen mij gevraagd om nog meer te schrijven. Het heeft me verbaasd dat het zo snel klaar was. Anne heeft de 88 pagina's geredigeerd toen ik in April bij de kinderen in Alberta was. Ik ben haar zo dankbaar dat zij dit heeft gedaan. En nu is me gevraagd te schrijven over de dag dat 'vader' naar zijn Hemelse woning is gegaan.

Het is nu drie jaar en 5 maanden geleden.. (aug. 2001)dat dit plotseling gebeurde.

Op vrijdag, 27 maart, gingen we naar Edmonton voor mijn 28e chelatie behandeling (dit is een infuus behandeling waarmee de bloedvaten gereinigd worden ter bevordering van de gezondheid, en voorkoming van (hart) klachten).

Vader was zo dankbaar dat mijn hart sinds de laatste week van januari niet meer op hol was en geen slagen meer over sloeg, zoals het had gedaan sinds 1987. Onderweg naar huis gingen we naar een begrafenis in Sangudo. Bij thuiskomst kregen we telefoon van mensen die we ooit eens hadden ontmoet. Zij wilden ons graag bezoeken omdat zij een 'Moerman' in de familie hadden, en graag wilden onderzoeken of we van dezelfde familiestamboom waren. Omdat ze alleen deze avond in de gelegenheid waren ons te bezoeken, heb ik hen gezegd dat het een lange dag voor ons was geweest, maar dat ze welkom waren tot 21.00u. De dame die met de oudere heer meekwam nam verschillende foto's van vader en deze "Moerman". We vonden dat beiden niet zo prettig omdat we ons afgepeigerd voelden van de reis naar Edmonton, maar ook door de behandeling. Voor de bezoekers was dit echter zeer waardevol en vader was nieuwsgierig of ze ergens familie van elkaar waren, maar dit bleek niet het geval.

De volgende morgen zouden we helpen in de kerk met de kleding beurs die we elke twee maanden organiseerden. Tot zijn spijt had vader net ontdekt, via Ruth onze buurvrouw, dat dit de enige dag dit voorjaar was dat hij kuikens en jonge eenden kon kopen. Vader vond het spijtig dat hij zijn belofte niet kon houden, maar hij bracht mij naar de kerk en een van de burens zou me om 14.00u naar huis brengen.

Op het moment dat ik Linda bedankte voor het thuisbrengen kwam vader aanrijden met de kuikens. Hij draaide het raam naar beneden en zei: "Moeder, ik stap niet uit want ik heb ook twee Muskuseenden gekocht en ik wil het eendenhok repareren voor het donker wordt. "Kan ik je daarbij helpen?" vroeg ik en dat kon, als ik dat wilde. Dus ik zei hem dat ik eerste een kip in de oven zou zetten en wat te eten en te drinken voor hem zou meenemen.

Samen werkten we twee uur aan het eendenhok. Ik haalde dingen die hij nodig had uit de garage en uit de schuur. Ik bracht een riek en bescherming tegen het stof uit het kippenhok dat twee zomers niet was gebruikt. Toen het eendenhok bijna klaar was zei hij: "Moeder kunnen we een beetje vroeg eten, ik begin honger te krijgen want ik heb tussen de middag weinig gegeten." Ik zei hem dat ik zijn favoriete gerecht aan het maken was. Ik had wortelen bij de kip in de oven gedaan en de gegratineerde aardappelen waren bijna klaar om erbij in te gaan. Ik zei dat ik snel terug zou komen om nog meer te helpen en dat ik nog wat zaken mee zou nemen die we nodig hadden voor het kippenhok. Zijn antwoord was: "zolang je maar niet begint met schoonmaken van het kippenhok, moeder. Dat is veel te stoffig voor jouw longen."

Toen ik naar huis wandelde dacht ik: "Ik ga vader zo helpen bij alles wat er nog moet gebeuren", maar toen ik eenmaal binnen was viel mijn oog op de uitgesneden en geschilderde houten engel die we van John en Ina van Leeuwen hadden gekregen tijdens ons open Huis. Ik moest er nog steeds een plekje voor zoeken en ineens wist ik waar ik hem

wilde ophangen. Ik zag de twee afbeeldingen van Jezus in Gethsemane en Jezus die klopt op de deur (openbaringen 3:20). IN het midden hing het kruis dat we van Jack en Jan Opperheide hadden gekregen. En daar onder het kruis vond de engel die de trompet blies zijn plaats. Even voordat vader naar zijn laatste huis was geroepen.

Alles bij elkaar was ik 30 minuten binnen. Ik weet zeker dat de Heer me de aanblik van het laatste moment van vader op deze aard heeft willen besparen en ik dank hem daarvoor. Ik kan me nog helder voor de geest halen dat ik het huis weer verliet en me bedacht dat vader tevreden zou zijn met de plek die ik voor de engel had gekozen.

Toen ik buiten kwam was vader niet meer bij de eenden hoewel ik hem daar de hamer nog had horen gebruiken tot ongeveer kwart voor vijf. Ik kreeg geen antwoord toen ik hem riep. Ik werd verschrikkelijk bang. Ik wist ineens dat er iets was gebeurd. Ik holde naar het kippenhok, maar moest langzamer gaan lopen omdat ik buiten adem was. Ik was helemaal buiten adem toen ik hem vond. Eerst zag ik zijn laarzen door het hek en ik dacht: "waarom heeft hij zijn laarzen uitgetrokken". Maar toen ik het kleine hekje open deed, zag ik waar ik voor gevreesd had toen er geen antwoord kwam. Ik knielde neer en probeerde zijn pols te voelen. Zijn arm was levenloos en hij zag blauw.

Op dat moment hoorde ik de woorden van psalm 46:10 die ik minstens zeven keer had gehoord tijdens de afgelopen maand waarin we ons huwelijk hadden herdacht. "Wees stil en weet dat ik God ben." Ineens wilde ik naar de telefoon. "Misschien kunnen we nog iets doen?" dacht ik, Ik wist dat vader heengegaan was terwijl ik naar huis strompelde en schreeuwde: "Heer, waarom hebt U hem gehaald, U weet hoezeer ik hem nodig heb" Op dat moment herinnerde ik me vaders woorden. Ik had hem gevraagd waarom ik zo vaak moest denken aan psalm 46:10 als ik wakker werd of als we iets aan het vieren waren. Zijn antwoord was: "moeder, wat er ook gebeurt in onze levens, we moeten altijd stil zijn en weten dat Hij God is".

Ik liep in een waas naar huis, trachtte te beseffen dat dit allemaal echt gebeurde.

En tegen die tijd kreeg ik antwoord op mijn 'roepen': Jesaja 55: vers 8&9. Het werd zo helder in mijn hoofd. Het antwoord was: "Mijn plannen zijn niet jullie plannen, en jullie wegen zijn niet mijn wegen – spreekt de HEER. **9** Want zo hoog als de hemel is boven de aarde, zo ver gaan mijn wegen jullie wegen te boven, en mijn plannen jullie plannen. Tegen de tijd dat ik thuis kwam, wilde ik God om vergeving vragen. Ik voelde ik me erg schuldig dat ik God op het matje had geroepen, al was het op het zwaarste moment van mijn leven.

Toen ik bij de telefoon kwam kon ik me geen enkel nummer herinneren en ik kon niet goed zien door de tranen. Maar de heer hielp me opnieuw en ik draaide het nummer van Joe en Ruth, 786/4446. Binnen vijf minuten zag ik hen stoppen bij het kippenhok. Ik had gebeld voor een ambulance omdat ik dacht dat zij misschien nog konden helpen, ook al wist ik: "Vader is veilig in de armen van Jezus"

Ruth kwam binnen, knielde bij de telefoon terwijl ze mijn handen pakte en begon te bidden. Ze vroeg om kracht en woorden voor onze kinderen. We herhaalden dit gebed na elk telefoongesprek dat we voerden. Ze had aangeboden om alle kinderen te bellen, maar ik wilde het zelf doen. Ik had het gevoel dat ze dit uit de eerste hand moesten horen. Maar ik moet zeggen dat dit het moeilijkste was wat ik ooit heb gedaan. Maar ik was het hun verschuldigd, zoals ik het ook aan mijzelf verschuldigd was. Op de een of andere manier werd het feit, dat vader naar de hemel was gegaan, meer realiteit door het telkens te moeten herhalen.

Het praten met de kinderen hielp om het verstikkende diepe verdriet los te laten dat plotseling bezit van me had genomen. Ruth draaide de nummers en we baden voor elk

gesprek. Ik kan me tot op de dag van vandaag niet herinneren wanneer we ze allemaal gesproken hadden. Eerst belden we Jack, toen Murray, Anne en John. Jim was niet thuis en Andy was op een bruiloft. Ik heb hem later gebeld. Ik kon Stacy niet bereiken in Chili en Andy heeft het aan Russ verteld.

Voordat we de telefoontjes pleegden, kwamen er twee politie auto's. Een kwam op de veranda om een rapport te schrijven en de andere ging bij vader kijken. Er arriveerden ook twee ambulances, Ruth had er ook een gebeld. Ik heb de vrouwelijke agent twintig minuten te woord gestaan om vragen te beantwoorden. Ze wilde alle tijden weten; wanneer ik naar binnen was gegaan, wat vader had gezegd toen ik hem alleen had gelaten. Etc.

Toen ik de ambulance langs zag komen ging ik naar het raam en zwaaide vader uit. Ik weet dat sommigen het misschien raar vonden, maar ik moest dit doen en ik ben blij dat ik het gedaan heb. Kort daarna kwam de politie binnen met de officiële mededeling dat vader was overleden. De man stond in de deuropening en keek me alleen maar aan. Misschien had hij vader gekend, of las hij wel eens zijn column in de krant, ik weet het niet, maar hij had er veel moeite mee om deze boodschap te brengen. Ik zei tegen hem, "John is naar zijn hemelse woning gegaan." Hij zei: "pardon?" waarop ik herhaalde wat ik had gezegd. Daarna zei hij "ja, John is overleden" en condoleerde mij. Ik bedankte hem en hij ging weg. Ik had het met hem te doen, wat een moeilijke klus om zulke verdrietige berichten te moeten brengen.

Ruth hielp me met bellen en bleef bij me tot Anne en Henry en Jack en Grace er waren. Bij aankomst kwam elk kind bij me zitten in onze favoriete stoel op de veranda. Daar deelden we samen ons verdriet, ofschoon we ons nog niet bewust waren van de volle omvang hiervan. Ik verhaalde van alles wat we die dag hadden gedaan en wat vader allemaal had gezegd. Later die avond kwamen dominee Arnie en Ruth en zij bleven tot na middernacht. Ik geloof dat ik het over twee diensten heb gehad, maar dat hebben we de dag erna besloten toen alle kinderen thuis waren. Stacy en Murk kwamen de dag voor de begrafenis naar huis. Ik was zo dankbaar dat zij er op tijd bij konden zijn.

De eerste nacht zal ik nooit meer vergeten. Ik voelde me als Petrus die op het water loopt, maar constant verdrinkt in verdriet en wanhoop. Ik praatte tegen mezelf en tegen Jezus in een poging om te begrijpen dat dit echt gebeurd was. Het was zo plotseling veranderd allemaal. Tegen de dagenraad doezelde ik toch een beetje weg.

John en Jeanne kwamen op zondag en Murray en Carol op maandag; Jim en Babette kwam maandagavond ook. Andy en Terri bleven bij ons tot na ons Open Huis op dinsdag en kwamen daarna ook snel weer terug. Het was zo goed voor me om zo snel zoveel kinderen om me heen te hebben.

Op zondag belde ik vroeg naar dominee Schultz in Winnipeg. Vader zou op 19 april voor hem preken. We hadden een uitstapje gepland naar Ontario en zouden een weekend bij dominee Tom en Betty blijven.

Ik belde ook naar diverse andere dominees van kerken waar we hadden gediend, en vroeg hen om vaders plotselinge overlijden te melden in hun kerken. Sommige dominees of hun vrouwen baden met me. Ik was blij dat veel mensen al deze zondag op de hoogte waren en allen voor ons baden. Het werd nog een beetje concreter toen we de diensten begonnen voor te bereiden voor Edmonton en Mayerthorpe, en we de begrafenis afspraken voor 1 april op een woensdagmorgen om 10 uur.

Toen Jack en John me maandagmorgen vertelden dat ze naar vader gingen om te kijken en dingen voor woensdag te regelen begon het meer en meer reëel te worden. Mijn hoofd tolde. Ik kon het niet meer stoppen. Ik moest een pak meegeven bedacht ik, maar zouden ze het hem aantrekken, er was toch geen condoleance met een open kist. Het was een zegen om met de voorbereiding van de dienst te kunnen beginnen. Vaders voorbereidingen maakte het makkelijker. Ik was blij dat we vooral de teksten en liederen konden gebruiken waar vader van had gehouden.

Ik kan het niet genoeg zeggen, de kinderen hebben me door deze ontzettend verdrietige dagen heen gedragen ondanks hun eigen verdriet om het plotselinge verlies. Ze koesterden mij in hun liefde en hielpen me met alle dingen die gedaan moesten worden.

Toen ik vader vond in het kippenhok wilde ik het liefst bij hem zijn, maar plotseling dacht ik aan de kinderen en vond ik de kracht om terug te lopen, zodat zij niet nog meer verdriet hoeven te dragen. Ook dat was een gedachte die direct van de Heer kwam!

Op dinsdag bracht God een tekst van Hebreëren in mijn gedachten: "Hij is dood, maar door zijn geloof spreekt hij nog altijd" Ik had nooit stilgestaan dat vader in zijn doodskist lag. Ik was me er wel van bewust, maar ik zag hem telkens voor me in aanbidding aan Jezus voeten of dansend aan de 'rivier van het leven'.

De enkele keer dat ik bij de graf van vader ben geweest hoorde ik de woorden: "Hij is niet hier, hij is opgestaan" Ik ben zo dankbaar dat we weten dat hij Thuis is en we daar weer allemaal samen zullen komen.

Een van de laatste keren dat vader en ik over het pad door onze tuin liepen stopte ik abrupt en zei: Vader, ik houd van deze plek, maar als jij niet meer bij me bent betekent het niets meer voor me" Vader keek me aan en zei: "Ik hou ook heel veel van deze plek, maar zonder jou betekent het absoluut niets. We wandelden weer verder, hand in hand, niet wetend dat het een van de laatste keren was dat we daar samen liepen.

Toen ik op een van de eerste dagen bij Jack thuis was en wat voor me uit zat te staren, zei Jack: "Moeder, waar denk je over?" Ik barstte in tranen uit en zei: "Een van de laatste dagen dat vader bij me was, zat hij in zijn gemakkelijke stoel een beetje te mijmeren over de onderwerpen waar we over gesproken hadden; dat gebeurde vaak in de maand maart. Ik denk dat ik met het eten bezig was. Plotseling zei hij: "Moeder, ik hou zoveel van je". Dit herhaalde hij wel 3 keer. Natuurlijk gaf ik hem antwoord, maar nadat vader was overleden moet ik steeds denken dat dit zijn afscheidswaardes voor mij waren. En ik was aan het denken over hoe ik gereageerd zou hebben, als ik had geweten dat het onze laatste week samen was."

"Op een avond, toen ik de afwas had gedaan, liep ik naar de voorkamer waar vader in zijn stoel zat te soezen. Ik stond daar en keek naar hem terwijl hij sliep en ik dacht, "zo ziet hij eruit als de Heer hem naar huis haalt. Hoe lang hebben we nog voor een van ons alleen achter blijft na 50 jaar huwelijk?" Terwijl ik dit schrijf bedenk ik me dat buurman Joe zei: toen hij bij vader zat voor de ambulance kwam, het net leek alsof John aan het slapen was en het leek alsof hij elk moment op kon springen met de woorden: "tijd om weer aan het werk te gaan"

Woensdagmorgen vroeg, denkend aan de begrafenis en aan deze zwarte dag in mijn leven, kwamen Gods woorden mij weer redden. Deze keer kwam Nehemia 8:10 helder in mijn gedachten, "Wees niet bedroefd, want de vreugde van de Heer is uw kracht". Ik geloofde dat God ieder moment van de dag bij mij zou zijn, maar dat ik wilde zingen aan het graf van vader was werkelijk een wonder. I herinner me de uitdrukking op vaders gezicht toen ik hem

zei dat ik wist wat we op mijn grafsteen moesten schrijven. Ik had er al verschillende dagen over nagedachte en op een morgen werd ik wakker met de woorden: "Ik wil zingen van mijn redder en zijn wonderlijke liefde voor mij" Ik zei tegen vader: "Dit is het!" en hij zei, "weet je het zeker?" Ik zei dat dat zo was, en dat ik het heerlijk vond om te zingen en dat hij het heerlijk zou vinden om te preken over de tekst die hij had gekozen voor de uitvaart.

En dan nu te bedenken dat God me het verlangen en de kracht zou geven om te zingen aan het graf van vader. Deze dag was niet de zwartste van mijn leven, de dag dat ik hem in het kippenhok vond, toen sloot de duisternis zich om mij heen.

Ik kon ook zingen tijdens de herdenkingsdienst in Edmonton en Mayerthorpe, ondanks de diepe pijn om het verlies, waaraan ik geen woorden kan geven. Alle vrienden die naar beide diensten kwamen en zo vele anderen die ons bij stonden in hun gebed. God was en is nog steeds elke dag zo goed. Ja, het verlangen naar de tijd dat we nog samen waren blijft, en de tranen zitten hoog als de herinneringen in gedachte boven komen, maar ik dank God elke dag dat vader bij Jezus is.

Ik zal nooit de vreugde vergeten die ik voelde toen alle kinderen en sommige van de kleinkinderen hun bijdrage gaven aan de diensten, ieder op hun eigen manier uiting geven aan hun liefde voor hun vader en Opa. Ik voelde me zeer gezegend.

En ik zal nooit de bijeenkomsten vergeten die we op de boerderij hadden om alles te organiseren wat gedaan moest worden. Al de afspraken die gemaakt moesten worden, het verkopen van de boerderij, het verhuizen, de reis naar Ontario etc. Er was zoveel liefde, saamhorigheid en begrip. Het steunde me keer op keer.

Ik was bescheiden trots op allen van hen, dat ben ik nog steeds, ook al was ik niet in staat om dit met woorden te zeggen. Nu voel ik die trots en die liefde elke keer dat ik iemand per telefoon of persoonlijk spreek. Er is altijd die vreugde. Jullie herinneren me vaak aan mijn geliefde echtgenoot, jullie lieve vader en opa.

Toen na het overlijden de vijfde dag op de boerderij tot een einde kwam, was het tijd voor mij om mijn eerste stappen alleen te zetten in mijn nieuwe leven, zonder vader. De meeste kinderen waren tot die dag gebleven. John en ik 's avonds naar het jonge stelletje geweest, wat in ons kleine huis in Mayerthorpe woont, om verdere afspraken te maken.

Toen we terugkwamen waren alle planten en bloemen die we hadden gekregen ter nagedachtenis aan vader in de auto geladen, samen met mijn koffers met daarin spullen voor de komende 2 maanden. Ik zou ze nodig hebben voor alle visites aan mijn kinderen.

Dit weggaan raakte me meer dan de verhuizing in juli. Nu ik terugkijk begrijp ik beter waarom. Terwijl ik in de auto van Jack en Grace stapte dwaalde mijn gedachten naar de vrijdag ervoor; toen we terugkwamen in ons "home sweet home", zoals we het zo vaak zeiden, vanuit Edmonton. Nu moest ik deze plek weer verlaten omdat vader plotseling weg was.

Er was zoveel gebeurd die week dat ik het allemaal niet kon verwerken. Alles zo snel. Ik was niet in staat om te begrijpen dat het tijd was om te gaan. Ik voelde me dakloos en wanhopig alleen; ondanks alle liefde en zorg van de kinderen. De liefde en zekerheid en bescherming van vader was plotseling weg; maar God bracht opnieuw rust, terwijl ik dacht aan de woorden die de Bijbel gaf toen hij de dag ervoor open viel bij psalm 71:14 : Mijn hoop is op de Here, u wil ik lofprijzen."

De bezoeken aan onze kinderen, 3 april – 1 july 1998:

Toen we vrijdagavond arriveerde probeerde Grace het mij zo comfortabel mogelijk te maken. Ze zette twee prachtige bloemstukken van vader op het dressoir en zette vaders foto in het midden.

Die nacht sliep ik voor het eerst 6 uur aan een stuk. Ik was daar zo dankbaar voor. Het was spijtig dat ik vervolgens door een kou geveld werd. Twee nachten lag ik Jack's comfortabele stoel in de voorkamer en zag ik Jack diverse keren controleren hoe het met zijn moeder ging. Ik voelde me rot, dat ik hen van hun nachtrust beroofde, maar we wisten allemaal dat mijn immuunsysteem geen controle meer had over virussen, gezien de uitgeputte staat waarin ik verkeerde.

Ik was zeer dankbaar dat ik niet nog meer hoestbuien had dankzij hun uitstekende zorg. Mijn rustige nachten keerden terug. Ik voelde me gezegend dat mijn krachten terugkwamen en ik begon opnieuw te hopen dat de bustrip naar Ontario met Anne misschien toch mogelijk was.

Vader en ik hadden het plan gehad om 17 april te vertrekken zodat we een weekend in Winnipeg konden zijn onderweg naar Jim en Babette. Dominee Tom en Betty hadden Anne en mij uitgenodigd om datzelfde weekend te komen als het uitkwam. Ik realiseerde me dat ik telkens weer een stap zonder vader zette. Het is zo vreemd dat het hoofd weet dat het definitief is, maar dat het hart het nog steeds niet kan accepteren. Ik ben Jack en Grace zo dankbaar dat zij zoveel met mij hebben gepraat. Ik was gevangen in mijn verdriet en ik kon niet anders dan erover praten. In de loop der tijd ontving ik nog meer steun van familie en vrienden ieder op hun eigen manier. Ik wist dat er een moeilijke tijd voor mij lag. Ik moest de boerderij verlaten en mijn leven zonder vader opnieuw vorm geven. Maar deze 3 maanden waren een zegen. Zo kon ik weer grip op mezelf krijgen en had ik tijd voor rust en afleiding.

De reis met Anne naar Ontario
om onze kinderen en familieleden te bezoeken, 17 april 1998.

We gingen op vrijdagmiddag met de Greyhound bus mee, en het gesprek over de afgelopen weken deed ons allebei goed. We genoten van de reis; verveelden ons niet. Na een nacht in de bus, genoten we van 2 nachten slapend in een bed bij vrienden die ons met open armen welkom heetten.

Zondag was een prachtige dag. Eerste gingen we naar de Bijbelklas voor volwassenen, geleid door dominee Tom. Het ging over een deel van openbaringen. Ik weet er niet meer zoveel van, maar het was er prettig voor me en de kerkdienst was fijn. 's middags gingen we rusten en 's avonds keken we naar de video van vaders uitvaart. Ze waren beiden zeer geroerd en wij herleefden de dag ook opnieuw dat was goed voor me. Ik ben blij dat ik de video tijdens de hele reis 8 keer heb kunnen zien. Dominee Tom en vader waren goed bevriend van de Classis bijeenkomsten; Ze vonden altijd tijd om met elkaar te praten.

Op maandag vierde ik mijn verjaardag. Het was de eerste van vele speciale dagen die ik moest leren te vieren zonder vader. Zeven uur 's morgens zaten we alweer in de bus en dinsdagavond om zeven uur arriveerden we in Brantford waar Jim ons al opwachtte. Ik was zo blij dat Anne in staat was om met me mee te gaan zodat we hem konden bezoeken. Ik was er zo van overtuigd dat het goed was om naar Ontario te gaan. Toen mijn moeder ons in 1965 kwam bezoeken, kort nadat mijn vader was overleden zei ze tegen me: "Corrie, ik ben bij al mijn kinderen geweest het afgelopen jaar en het was het beste wat ik had kunnen doen nadat je vader overleed". Ik herinnerde mij dit op zondagmorgen toen ik vrienden in Winnipeg belde om te zeggen dat vader plotseling was overleden.

Jim en Babette hadden zelfs een verjaardagfeestje voor me georganiseerd, Dat had ik niet verwacht, ook al had Anne me maandagmorgens een prachtige verjaardagskaart had gegeven. Jim en Babette gaven mij een map cadeau met allemaal condoleance brieven van dominees en vrienden uit Ontario. Mijn gedachten gingen terug toen mijn oudste broer Klaas overleed. Hij had tegen Annie gezegd dat ze zoveel mogelijk met haar eigen leven moest doorgaan voor zover ze dat kon. Toen ik dat Annie destijds hoorde zeggen dacht ik dat dat onmogelijk was, en het is ook bijna onmogelijk in het begin. Niets is gelijk, maar er is wijsheid in deze woorden en alleen God kan dit wonder voltrekken in ons leven. Naarmate de tijd verstrekt, val je terug op oude gewoontes, dingen die je graag doet en die je opnieuw vervulling geven. Maar het moeten leven zonder een echtgenoot om dat leven mee te delen, is een verlangen dat je een plek moet geven in je leven.

Anne ging de volgende dag weer met het vliegtuig naar huis nadat ik voor drie weken mijn intrek had genomen bij de familie .

Ik vond al snel een nieuwe routine voor de dag. 's Morgens als de afwas gedaan was, ging ik even wandelen en keek ik met Benjamin naar de kippen. Jim had een kleine tuin aangelegd waarin ik een beetje kon werken en later kwam Benjamin dan vragen of "Oma een lekker bakkie wou" natuurlijk genoot ik daarvan en de dagen gleden voorbij.

Na de lunch deed ik een dutje en daarna las of schreef ik wat. Ik ging met Babette mee om boodschappen te doen en op zondag gingen we naar verschillende kerken. Het was een prachtige lente, ik vond het heerlijk om buiten te zijn. Alles bij elkaar was het een plezierige en rustige periode. Ik had ook het voorrecht om mee te gaan naar de Ontario Classis met Jim in Drayton. Natuurlijk zag ik voor me hoe vader daar had moeten zitten zoals gepland was, maar het zette de toon voor hoe mijn nieuwe leven zou zijn. Verschillende mensen waren zonen van families die we 40 jaar geleden hadden ontmoet en zij herinnerden zich hoe actief vader was, bij het helpen van immigranten en bij het leiden van de diensten. Het was een nieuwe stap in het genezingsproces. Interesse in leven is onderdeel daarvan.

Toen er bezoek uit Holland kwam bij Jim, ging ik door naar Nellie en Jerry voor ongeveer 2 weken. Dat was ook heel plezierig. Nellie bracht me bij alle Moermannen, soms alleen voor koffie, of lunch en soms voor een hele dag. Jerry haalde me na zijn werk dan weer op. Ik bezocht ook Murray en Georgie Rodenburg en hun familie op de boerderij. Het was zo heerlijk daar te zijn dat mijn geest even niet dacht aan het continue verdriet. Ik was me ervan bewust dat alles verder weg leek door alle bezoeken, maar;"het was inderdaad voor mij ook, het beste wat ik kon doen" zoals mijn moeder had gezegd 33 jaar geleden. Op de laatste zaterdag brachten we een bezoek aan Anne en Ralph Postma en de familie in Mt. Bridges. Ik zou het niet erg vinden om naar Ontario te gaan om hen allen te zien. Wie weet? Misschien willen Murray en Carol Ontario wel bezoeken tijdens een zomer of herfst vakantie.

Omdat Murk pas op 26 mei in Toronto zou arriveren uit Chili had ik tijd om twee van onze vrienden in Blenheim te bezoeken; de familie Sonneveld en de familie Schalk.

Omdat we elkaar al 50 jaar kennen spraken we veel over het verleden, maar we spraken ook over de toekomst. Het hielp me enorm om het verlies te delen en we keken de video in beide families.

Twee dagen voor dat Murk zou arriveren haalde Jim me op bij Nellie, waar ik het zo naar mijn zin had gehad. Ik was niet eerder zo lang bij de familie in Ontario geweest. Ik voelde me schuldig omdat we zover bij elkaar vandaan wonen, maar dat is een van de nadelen van immigratie.

Op zondag na de kerk bracht Jim en een van de kinderen me naar de luchthaven, naar Murk. We haalden vervolgens net de Greyhound bus, dankzij Jim die hier goed de weg weet. Dit was het eind van 35 dagen vakantie in Ontario. Het was een heerlijke tijd bij Jim en Babette en al onze familieleden en vrienden die ik nooit zal vergeten. Natuurlijk vloeiden er tranen toen ik wegging, maar ik was zo dankbaar voor alle liefde en zorg die ik had ontvangen.

Nu was het tijd om te horen wat Mark had meegemaakt; zover bij zijn familie vandaan. Gelukkig hadden we genoeg tijd om te praten. 's Avonds probeerden we het ons gemakkelijk te maken om wat te kunnen slapen. Ik weet zeker dat Murk daar wel behoefte aan had na zijn lange vlucht uit Santiago. Gelukkig konden we allebei gebruik maken van een extra stoel, zo konden we het ons zo prettig mogelijk maken. De maandag op de bus ging snel met alle stops die we maakten, het controleren van de tickets en de maaltijden. Soms wandelden we even tijdens stops, en het wisselen van bus nam soms ook wat tijd. Het duurde niet lang voordat sommige mensen doorhadden dat Murk onderweg naar huis vanuit Chili. Ik denk dat dit een goede afleiding was voor hem, want hij verlangde ernaar zijn familie in zijn armen te sluiten. Ik las wat, en luisterde naar de interessante gesprekken die Murk voerde.

Dinsdagmiddag begon ik wat vocht in mijn benen vast te houden, maar toen waren we op de Saskatchewan prairies, al bijna 'thuis' Wat een vreugde om Stacy en de kinderen in Edmonton te zien vroeg in de avond. Ik was zo blij dat Murk met mij mee heeft kunnen reizen. Dank aan Anne en Murk dat zij deze droom uit hebben doen komen. En bovenal dank aan de Hemelse Vader voor de overvloedige liefde en zorg van alle geliefden in Ontario.

Ik bleef bij Stacy tot Anne 4 dagen later kwam om me mee te nemen naar Westlock voor 3 weken. Ik had goed gerust en Stacy had me erg verwend. Nu was het tijd om naar Anne te gaan want we waren al weken aan het plannen om naar Mayerthorpe te gaan en daar drie dagen in de week te werken. Anne zou dan studeren voor haar verpleegstersdiploma en het eten verzorgen en ik zou spullen uitzoeken en inpakken.

De laatste week van Juni zou ik naar John en Jeanne gaan en vlak daarvoor wilde ik nog een paar dagen bij Murk en Stacy zijn. En zo kwam begin juli dichterbij, wanneer we voor de laatste keer met de hele familie bij elkaar zouden zijn op de boerderij. Vijf dagen lang zouden we alles inpakken en laden voor mijn verhuizing naar Murray en Carol, totdat het huis en de schuur leeg was.

Thuis zijn met Anne was goed en nodig, maar weggaan trof me met volle kracht. Ik had geprobeerd me voor te bereiden op dit vertrek, Ik wist de data en alles was al helemaal gepland voor we weggingen op 3 april. Maar weten en ervaren zijn twee verschillende dingen. Het weten was een beetje naar de achtergrond verdwenen tijdens mijn lange reis. Nu moest ik de realiteit weer onder ogen zien, en ik zag er als een berg tegenop. Ik moest mezelf elke keer opnieuw zeggen om een stap tegelijk te nemen, en dat God me nooit zou verlaten. De drie weken ging heel snel met alle ritjes naar Mayerthorpe. Gedurende die weken kwam ook Nel, Vaders zus uit Holland. Ze had geprobeerd voor de begrafenis te komen maar de tijd was te kort. Het was heel fijn dat zij er was. Ik ben met haar ook naar vaders graf geweest.

Toen was het tijd om naar Stacy te gaan die me enkele dagen later op de bus naar Calgary zou zetten. Het was fijn om weer bij hen te zijn. Er was zelfs tijd om een wandeling te maken met Murk, Selah en Jordan; wat niet vaak voorkomt. De reis naar Calgary was een korte vergeleken met de reis naar Ontario. John wachtte me op en ik waardeerde het zeer dat ik niet hoefde over te stappen in een andere bus. Ik vond het niet erg om bagage te dragen toen Bethany een week later met me meereisde naar de boerderij in Mayerthorpe op 30 juni. We vertrokken toen met de bus van Lethbridge.

Bij John en Jeanne was het een rustgevende week. En het leek erop dat alle bezoeken aan de kinderen dezelfde uitwerking op hen had als het had op mij; het was goed om over vader te praten, over de viering van ons huwelijksjubileum, het plotselinge verlies en de vijf dagen op de boerderij erna waarin we rouwden en zijn afscheidsdienst voorbereidde. We hadden allemaal behoefte aan tijd; en we hebben allemaal veel gehad aan het delen van deze 3 maanden.

Ook het reizen met Bethany was fijn. Het leek kort. Ik denk dat dat kwam door de bekende omgeving. Toen we in Mayerthorpe aankwamen stond Ruth, onze buurvrouw, al te wachten. Toen we onze bagage op de truck legden, was ik meer dan verrast door de Timing van Onze Lieve Heer, toen ik Murray en Carol aan zag komen rijden op datzelfde moment. Ik wist dat ze onderweg waren en Ruth had me net gezegd dat zij ons mee naar huis zou nemen tot dat zij zouden arriveren.

De volgende dag, 1 juli, zouden alle andere kinderen naar huis komen met hun families voor deze laatste familieëunie in Mayerthorpe.

Onze laatste 6 dagen in Mayerthorpe

Het is lastig om precies te vertellen wat we deden, maar ik zal proberen een beeld te schetsen. Over beelden gesproken... Babette heeft een rolletje per dag vol geschoten en deze foto's zijn een schat voor de hele familie. Ze zitten in vaders herinneringsboek. Stacy heeft ook veel foto's genomen. Van veel dingen die ons zo dierbaar waren; van de aardbeien, de trapjes waar ik zo vaak op zat. Ik heb niet gemerkt dat ze die foto's maakte! Alle maaltijden gebruikten we buiten. Het was heerlijk weer. Elke dag.

Jack bracht de veewagen mee om mijn meubels naar Maple Ridge te brengen. En John zou met hem mee gaan om te helpen. Wij vrouwen pakten in en de mannen deden het laadwerk en haalden de schuren leeg.

Het was een bijenkorf, dag in dag uit; maar na het eten hadden we onze devotions met zang. En in de avonden was er tijd om te praten en herinneringen op te halen. Het is wonderlijk hoe we allen genoten van het bij elkaar zijn. Ondanks het feit dat vader ontbrak en dat we ons fijne huisje aan het leeghalen waren. Dat het mogelijk was om al deze beslissingen te nemen en al deze dingen te doen in liefde en eensgezindheid. Natuurlijk rouwden we ook allemaal om vader en dachten aan hoe hij dit huis had gebouwd, stukje bij stukje sinds 1962. Nu was het een leeg omhulsel geworden zonder hem.

Het was een voorrecht om de nieuwe eigenaars (Mike en Marie Statnyk) op twee avonden op visite te hebben voor het eten, zodat iedereen met hen kon kennismaken. Ze bleven ook tijdens onze devotions en daarna verwendeten ze alle kinderen met ritjes op hun paarden. Zij op hun beurt konden van alles vragen over de boerderij.

Onze bedden werden op zaterdag ingeladen en ik gebruikte een bed op de begane grond dat zou achterblijven. De kleinkinderen sliepen in rijtjes in de voorkamer als de muggen ondragelijk werden in de tent of trailer. We hadden ook elke dag aardbeien als dessert voor de hele familie uit eigen tuin!

Op zaterdag moesten er al enkelen vertrekken, maar we zaten zondag toch nog met een groep van 28 man in de kerk. Dominee Arnie en Ruth hadden gevraagd om een afscheidswoord. Ik was er niet toe in staat, maar met de woorden van Murray en Jim werd het een betekenisvolle dienst.

Murray sprak eerst over vader en Jim had een betoog over 'het land'. Hij beschreef onze boerderij, met "het pad" naar "het land." De toepassing was, dat vader nu in zijn nieuwe 'land' een huis heeft en dat het "pad" dat er toe leidt via de kruisiging van Jezus Christus loopt. Ik zal het nooit vergeten. Niet alleen voor ons allen als familie maar ook voor de

mensen die zo van vader hielden. Het werd een prachtige afsluiting van het hoofdstuk van vaders diensten en pastoraat tijdens zijn pensioen.

Aansluitend aan de dienst werden we uitgenodigd voor een afscheidslunch, en toen kwam het afscheid waar ik het meest tegenop had gezien. 's Morgens had ik Joe en Ruth bezocht en dat was veel moeilijker geweest dan ik had gedacht. Greg had me gebracht en was blijven wachten in de truck. Er was geen tijd meer om naar de boerderij te gaan. Het drong pas tot me door dat we de boerderij waren gepasseerd toen we stopten bij de Barrhead weg. Mijn reactie was :”Een afscheid minder voor vandaag”, en ik meende het met mijn hele hart. Elk vaarwel van Holland en de vele geliefden was altijd pijnlijk, maar nu was het nog intenser en zo definitief.

Ik ben meer dan dankbaar dat we deze laatste week op de boerderij samen konden zijn. Het was een kostbaar en gepast einde van de 36 jaar waarin vader dit vakantie huis tot een thuis voor de hele familie heeft gemaakt.

Na het afscheid nemen, vertrokken Jack en John naar Brits-Columbia met mijn spullen en de rest van de familie naar hun respectievelijke huizen. Ik ging mee naar huis met Henry en Anne en de volgende morgen vroeg reed ik met Henry, Jonathan, Rebekah en Greg naar Murray en Carol's huis.

Laat in de middag arriveerden we bij mijn nieuwe huis waar iedereen druk in de weer was met uitladen. Mijn bed stond al opgemaakt en wel. Ik kon niet geloven dat ze al zoveel werk hadden verzet. Toen ik mijn bed zag realiseerde ik me pas hoe moe ik was en hoezeer ik naar rust. Maar voor dat ik kon rusten genoten we eerst van een heerlijke maaltijd die Carol had klaar gemaakt. Met dessert er achteraan vanwege Rebekah en Greg's eerste jubileum. Dit bracht een prachtige avond met Jack John, Henry, Rebekah, Greg, Jonathan, Andy, Murray, Carol and familie tot een eind. Ik dankte God voor alle liefde en zorg die ik had ontvangen van hen allen.

Ik was zo blij dat de verhuizing achter de rug was, en ik was me er wel van bewust dat dit opnieuw een stap was op de weg van mijn nieuwe leven.

Ik ben zo gezegend in mijn huis bij Murray en Carol sinds ik hier op 7 juli arriveerde. Ik kan met elke zorg bij hen terecht, voor elke behoefte die ik heb; advies, gebed etc. Ik voel me thuis in mijn kleine “kasteeltje”, met alle vrijheid om dingen te doen of gewoon te rusten. Ze hadden altijd tijd voor mij en ik ben deel van hun familie.

Ik dank God voor zoveel zegeningen, “mijn beker vloeit opnieuw over”

Jullie liefhebbende moeder en Oma (nov. 2002)
“Prijs God van Wie alle zegeningen komen”